

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મેસર્સ મુકુંદ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

હિન્દુસ્તાન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ

એપ્રિલ ૨૧, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. બી. સિંહા અને ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. કે.

બાલાસુબ્રમણ્યને]

મધ્યસ્થી અધિનિયમ, ૧૯૪૦ - કલમ ૩૦ - મધ્યસ્થી ચુકાદો -
હાઈકોર્ટ દ્વારા વાર્ષિક ૧૧% વ્યાજ આપવાનો હુકમ આવ્યું - પડકાર -
ઠેરવવ્યું: હકીકતોની વાત કરીએ તો વાર્ષિક ૭.૫ ટકા જેટલો ઘટાડો થયો છે

વર્તમાન અપીલ આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ હેઠળ સિંગલ આબિટ્રેટર દ્વારા પસાર કરાયેલા આબિટ્રલ ચૂકાદામાંથી ઉદ્ભવે છે.ચુકાદાના સંદર્ભમાં, અપીલકર્તાને પ્રતિવાદીને રૂ. ૧.૨૬ કરોડની રકમ અને રૂ. ૭૫,૬૦૦/- નો ખર્ચ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને નિર્ધારિત તારીખની અંદર ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહેવા પર, હુકમનામા પછી વાર્ષિક ૧૧ ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે ચુકાદાના સંદર્ભમાં અપીલકર્તાના વાંધાઓને નકારી કાઢ્યા હતા, જેમાં હુકમની તારીખથી ચુકવણી અથવા અંતિમ વસૂલાતની તારીખ સુધી વાર્ષિક ૧૧ ટકાના દરે વધુ વ્યાજ સાથે રકમ ઘટાડીને ૭૧ લાખ રૂપિયા કરવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તાએ આ અદાલતમાં અપીલમાં વિનંતી કરી હતી કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, હુકમનામા પછીનું વ્યાજ વાર્ષિક ૧૧ ટકાથી ઘટાડીને વાર્ષિક ૬ ટકા કરવામાં આવે.

અપીલનો નિકાલ કરતા, અદાલતે

ઠેરવેલ કે:૧ હરીફ રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને પક્ષકારો વચ્ચેના પત્રવ્યવહારના પ્રકાશમાં અને પરિસ્થિતિના એકંદર દૃષ્ટિકોણને

ધ્યાનમાં રાખીને સંજોગો અને પ્રશ્નમાં રહેલા વ્યવહારની નોંધ લીધા પછી, ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા હુકમનામું પછીના વ્યાજને ઘટાડવાનું યોગ્ય રહેશે.આ સંજોગોમાં, હુકમનામું પછીના સમયગાળા માટે, અપીલકર્તા દ્વારા પ્રતિવાદીને ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપી શકાય તેવો વાર્ષિક સાડા સાત ટકા વ્યાજ દર હશે.ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ પર તે હુકમનામાની તારીખથી અંતિમ ચુકવણી અને/અથવા વસૂલાતની તારીખ સુધી વાર્ષિક સાડા સાત ટકાના દરે વ્યાજ અને તેમાં આપવામાં આવેલી મધ્યસ્થી કાર્યવાહીના ખર્ચનો સમાવેશ થશે.[૧૮૫-ડી-જી]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર ૨૧૫૩/૨૦૦૬.

મુંબઈ હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના ૧૭/૧૨/૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી, અપીલ નં. ૧૧૪૭/૯૮ માં એ પી નં. ૧૭૭/૧૯૯૪ માં.

અપીલકર્તા માટે અશોક એચ. દેસાઈ, પ્રકાશ સાહ, રીના બગ્ગા અને જય સાવલા.

પ્રતિવાદી માટે ટી. આર. અંધિયારુજિના, પારિજાત સિંહા, સ્નેહાશીષ મુખર્જી, એસ. સી. ઘોષ અને મૃણાલ કાંતિ મંડલ.

કોર્ટનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. કે. બાલાસુબ્રમણ્યમ.

૧. આ અપીલ આબિટ્રિશન એક્ટ, ૧૯૪૦ (ટૂંકમાં "ધ એક્ટ") હેઠળ તેમને આપવામાં આવેલા સંદર્ભ પર આબિટ્રિટર દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવે છે. જોકે અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદી વચ્ચે એ બાબતે વિવાદ હતો કે શું મધ્યસ્થીનો સંદર્ભ યોગ્ય ઠેરવતી આબિટ્રિશન કલમ અસ્તિત્વમાં છે કે કેમ, આખરે, અપીલકર્તા પ્રતિવાદી દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા મધ્યસ્થીમાંથી એકની નિમણૂક માટે સંમત થયા હતા અને સ્પષ્ટતા કરી હતી કે અપીલકર્તા મધ્યસ્થી "કથિત કરાર હેઠળ નહીં પરંતુ કથિત કરારની બહાર ની નિમણૂક માટે સંમત થઈ રહ્યા હતા, જેથી નક્કી કરી શકાય કે કોઈ નિષ્કર્ષિત કરાર છે કે નહીં અને કોઈપણ સંજોગોમાં તમે કથિત કરાર હેઠળ મધ્યસ્થી કલમનો ઉપયોગ કરી શકો છો." આમ, વિવાદ એકમાત્ર મધ્યસ્થી પાસે મોકલવામાં આવ્યો. એકમાત્ર મધ્યસ્થીએ ચુકાદો આપતાં કહ્યું કે પક્ષકારો વચ્ચે એક માન્ય કરાર અસ્તિત્વમાં આવ્યો છે; કરારમાં એક મધ્યસ્થતા કલમ હતી અને દાવાને યોગ્યતાના આધારે ન્યાય આપવાનું શરૂ કર્યું અને અપીલકર્તાને ૩૧/૦૭/૧૯૯૪ ના રોજ અથવા તે પહેલાં પ્રતિવાદીને રૂ. ૧,૨૬,૬૭, ૫૨૯.૧૦ અને રૂ. ૭૫,૬૦૦/- ની રકમ

ચૂકવવાનો આદેશ આપ્યો અને ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ જવાથી, અપીલકર્તાને રૂ. ૧,૨૬,૬૭,૫૨૯.૧૦ ની રકમ પર ૨૮/૦૬/૧૯૯૪ થી ચુકવણીની તારીખ સુધી વાર્ષિક ૧૧ ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપ્યો.આ ચૂકાદો ૨૭/૦૬/૧૯૯૪ ના રોજ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

૨. અપીલકર્તાએ કાયદાની કલમ ૩૦ મુજબ ચુકાદો રદ કરવા માટે તેના મૂળ નાગરિક અધિકારક્ષેત્રમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટમાં અરજી કરી. બોમ્બે હાઈકોર્ટના એક વિદ્વાન સિંગલ જજે ક્વોન્ટમ સિવાયના ચુકાદા સામે અપીલકર્તાના વાંધાઓને ફગાવી દીધા.સિંગલ જજે ચુકાદામાં ફેરફાર કરીને પ્રતિવાદી દ્વારા અપીલકર્તાને ચૂકવવાપાત્ર રકમ ઘટાડીને રૂ. ૭૧,૩૧, ૯૫૪.૪૦ કરી, જેમાં આનિટ્રેશનનો ખર્ચ રૂ. ૭૫,૬૦૦/- થયો, અને હુકમનામાની તારીખથી ચુકવણી અથવા અંતિમ વસૂલાત સુધી વાર્ષિક ૧૧ ટકાના દરે વધુ વ્યાજ ચૂકવવામાં આવ્યું.ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલને ડિવિઝન બેન્ચે ફગાવી દીધી હતી અને મધ્યસ્થીના એ તારણને સમર્થન આપ્યું હતું કે પક્ષકારો વચ્ચે એક નિષ્કર્ષિત કરાર અસ્તિત્વમાં આવ્યો છે અને એક મધ્યસ્થી કલમ છે જેના આધારે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદોને મધ્યસ્થી પાસે મોકલી શકાય છે અને પરિણામે, આ ચુકાદો અધિકારક્ષેત્રમાં આપવામાં આવ્યો હતો.આનાથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તા દ્વારા ખાસ પરવાનગી દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે હાઈકોર્ટ અને મધ્યસ્થીનો નિર્ણય પડકાર્યો હતો કે પક્ષકારો વચ્ચે એક નિષ્કર્ષિત કરાર અસ્તિત્વમાં આવ્યો છે.તેમણે વધુમાં દલીલ કરી હતી કે જો કરાર પૂર્ણ થયો હોય, તો પણ કરારમાં અથવા તેનાથી સંબંધિત પત્રવ્યવહારમાં કોઈ મધ્યસ્થી કરાર નહોતો.તેમણે એવી પણ દલીલ કરી હતી કે મધ્યસ્થી નુકસાની ચૂકવવામાં વાજબી ન હતો.બીજી તરફ, પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે મધ્યસ્થી દ્વારા જે નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવેલ કરાર અસ્તિત્વમાં આવ્યો છે તે ઉપલબ્ધ સામગ્રી અને પ્રાપ્ત થતી પરિસ્થિતિઓની સમજણ પર આધારિત હતો અને મધ્યસ્થ દ્વારા આવા નિષ્કર્ષ કાયદાની કલમ ૩૦ હેઠળ કાર્યવાહીમાં સુધારા માટે યોગ્ય નથી, જે કોર્ટને ફક્ત મર્યાદિત અધિકારક્ષેત્ર આપે છે.વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે મધ્યસ્થીએ પોતાની જાતને કે કાર્યવાહીમાં કોઈ ગેરવર્તણૂક કરી નથી.તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે આ અદાલતના હસ્તક્ષેપને વાજબી ઠેરવતા રેકૉર્ડની સામે કોઈ ભૂલ સ્પષ્ટ નથી, ખાસ કરીને જ્યારે બોમ્બે હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેન્ચે પ્રતિવાદી દ્વારા વસૂલ કરી શકાય તેવી માત્રામાં ફેરફારને આધિન ચુકાદામાં દખલ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હોય.આ ચુકાદાને અન્યથા અમાન્ય પણ કહી શકાય નહીં.

૪. અપીલકર્તાના વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા અમને સામગ્રીનો વિગતવાર અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો જેથી તે બતાવવાનો પ્રયાસ કરી શકાય કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કરાર પૂર્ણ થયો નથી અને કોઈ મધ્યસ્થી કલમ અસ્તિત્વમાં નથી.તેમણે એવી દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો કે અપીલકર્તા જે માટે સંમત થયા હતા તે મધ્યસ્થી કલમ ધરાવતા પક્ષકારો વચ્ચે પૂર્ણ થયેલ કરાર હતો કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે મધ્યસ્થી નિમણૂક કરવા માટે હતું અને મધ્યસ્થી, વિદ્વાન સિંગલ જજ અને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આ પ્રશ્ન પર કોઈ સુસંગત તારણો નથી અને ત્રણેયનો અભિગમ અને તર્ક નોંધપાત્ર રીતે અલગ હતો.પ્રતિવાદીના વકીલે આવશ્યકપણે રજૂઆત કરી હતી કે આર્બિટ્રેશનને સંદર્ભિત પ્રશ્ન એ હતો કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કરાર થયો હતો કે કેમ, આર્બિટ્રેશન કલમ હતી કે કેમ અને અપીલકર્તા તરફથી પ્રતિવાદીને કેટલી રકમ, જે કોઈ હોય તો, બાકી હતી.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સામગ્રીના આધારે આ પાસાઓ પરના તારણો સંપૂર્ણપણે સાચા હતા અને તેમાં દખલ કરવાનો કોઈ પ્રસંગ નહોતો.

૫. અપીલકર્તાના વિદ્વાન સલાહકાર દ્વારા અમારી સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી સાથે વિગતવાર વ્યવહાર કરવો અમને જરૂરી નથી લાગતું.સુનાવણી દરમિયાન જ્યારે અમે પક્ષકારો વચ્ચેના વ્યવહારની પ્રકૃતિ અને તેમની વચ્ચેના ચાલુ અને સંભવિત વ્યવસાયિક સંબંધોની નોંધ લીધી,

ત્યારે અમે તેને અપીલકર્તાના વકીલ સમક્ષ મૂકીએ છીએ કે જો અમે તેમની દલીલ સ્વીકારીએ અને એવું માનીએ કે કોઈ મધ્યસ્થી કરાર થયો નથી, તો પણ તે વિવાદનો અંત લાવી શકશે નહીં અને તે પક્ષોને આગામી વર્ષ માટે મુકદ્દમાનો બીજો રાઉન્ડ લડવા તરફ દોરી જશે, આમ, તેમના વ્યાપારી સંબંધોને વધુ ખાટા પાડશે. આખરે, અપીલકર્તાના વકીલે રજૂઆત કરી કે અપીલકર્તા હુકમની તારીખથી વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ચુકવણી અથવા વસૂલાતની તારીખ સુધી વાર્ષિક ૧૧ ટકાના દરે ભાવિ વ્યાજના ચુકાદાથી ખરેખર વ્યથિત હતા.તેમણે વિનંતી કરી હતી કે આ સંજોગોમાં હુકમનામા પછીનું વ્યાજ ઘટાડીને વાર્ષિક છ ટકા કરવામાં આવે.પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તાનું વર્તન માંગવામાં આવેલા વ્યાજમાં આવા કોઈપણ ઘટાડાને વાજબી ઠેરવતું નથી અને કરારની પ્રકૃતિ અને અપીલકર્તા તરફથી ડિફોલ્ટને ધ્યાનમાં લેતા, આપવામાં આવેલ હુકમનામા પછીના વ્યાજનો દર વાજબી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.હરીફ રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને પક્ષકારો વચ્ચેના પત્રવ્યવહારના પ્રકાશમાં અને પરિસ્થિતિના એકંદર દૃષ્ટિકોણથી સંજોગો અને પ્રશ્નમાં રહેલા વ્યવહારની નોંધ લીધા પછી, અમારો મત છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા હુકમનામા પછીના વ્યાજમાં ઘટાડો કરવો યોગ્ય રહેશે.અમારું માનવું છે કે આ સંજોગોમાં, હુકમનામું પછીના સમયગાળા માટે, અપીલકર્તા દ્વારા પ્રતિવાદીને ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપી શકાય તેવો વાજબી વ્યાજ દર વાર્ષિક સાડા સાત ટકા રહેશે.તેથી, જ્યારે અમે વિદ્વાન સિંગલ જજ

દ્વારા આપવામાં આવેલા સુધારેલા ચુકાદાને સમર્થન આપતા ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયની પુષ્ટિ કરીએ છીએ, ત્યારે અમે હુકમનામા પછી વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવતા વ્યાજને વાર્ષિક અગિયાર ટકાથી ઘટાડીને વાર્ષિક સાડા સાત ટકા કરીએ છીએ. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અમે માનીએ છીએ કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા તેના ચુકાદાના ફકરા ૧૩ ની દ્રષ્ટિએ આપવામાં આવેલી રકમ તે હુકમનામા (૧૮/૦૮/૧૯૯૮) ની તારીખથી અંતિમ ચુકવણી અને/અથવા વસૂલાતની તારીખ અને તેમાં આપવામાં આવેલી મધ્યસ્થી કાર્યવાહીના ખર્ચ સુધી વાર્ષિક સાડા સાત ટકાના દરે વ્યાજ સહન કરશે. આ સંજોગોમાં અમે પક્ષકારોને આ અદાલતમાં તેમનો સંબંધિત ખર્ચ ઉઠાવવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.

૬ અપીલનો નિકાલ ઉપરોક્ત શરતો પર કરવામાં આવે છે.

બી બી બી અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.